

- 1) Δνομ ηρωοις (u. Γιέννύηης)
- 2) ΓΓ (επειμ φακ)
- 3) Ραφνί (φακ)
- 4) u-Ν/πει, διμψίς κελήνη
- 5) ΣΙΠΕ - ενεργίη + + οχημ

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 2 Απριλίου 2015
 Αρ. Πρωτ. 19755/05.2.9
 Πληροφορίες:
 Ανδριανή Παπαδοπούλου
 Τηλ.: 2131306630
 Φαξ: 2131306643

Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου & Ιονίων Νήσων
 Κύριο Γεώργιο Διδασκάλου
 Ν.Ε.Ο. ΠΑΤΡΩΝ – ΑΘΗΝΩΝ 158,
 Τ.Κ. 26442, ΠΑΤΡΑ

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλειας και Πρόνοιας
 Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
 (Εθνικό Σημείο Επαφής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά)
 Βασ. Σοφίας 135 και Ζαχάρωφ
 11521 ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
 ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
 ΑΠΟΦΑΣΗ 15171
 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 17-4-15

Περιφερειάρχη Πελοποννήσου
 Κύριο Πέτρο Τατούλη
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
 Πλ. Εθν. Μακαρίου
 Τ.Κ. 22100-Τρίπολη

Αξιότιμες κυρίες και κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, συνεχίζοντας την παρέμβασή για το ζήτημα της νόμιμης και αποτελεσματικής στέγασης των ελλήνων πολιτών τσιγγάνικης καταγωγής που σήμερα και από τριακονταετίας περίπου διαβιούν στην περιοχή της Αγίας Τριάδας-Καλαμάτας, βάσει των εκ των νόμων 3094/2003 και 3304/2005 αρμοδιοτήτων τους, ως αρμόδιος φορέας για την παρακολούθηση και την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, της ορθής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας και της καταπολέμησης της κακοδιοίκησης, σας αποστέλλει το παρόν με την μορφή επείγοντος προκειμένου να αποφευχθούν οι μάλλον βεβαιασμένες ενέργειες που προωθεί η Δημοτική Αρχή Καλαμάτας σχετικά με την μετεγκατάσταση των κατοίκων στην περιοχή της «Μπιρμπίτα».

Η τελευταία ενέργεια για την οποία ενημερώθηκε η Αρχή μας, μέσω της κοινοποίησης του με αρ. πρωτ. 101/3.2.2015 εγγράφου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου Δυτικής

Ελλάδας και Ιουνίου (Γενική Δ/ση Εσωτερικής Λειτουργίας/Δ/ση Αστικής Κατάστασης & Κοινωνικών Υποθέσεων/Τμήμα Αστικής Κατάστασης & Κοινωνικής Ένταξης Νομού Μεσσηνίας) είναι η συγκρότηση της Επιτροπής του άρθρου 2 της υπ' αριθ. Γ.Π./23641/3-7-2003 ΚΥΑ (ΦΕΚ 973?τ.Β') για το Νομό Μεσσηνίας». Ωστόσο, ο Συνήγορος του Πολίτη οφείλει να σας επισημάνει τις κατωτέρω, εκ της ισχύουσας νομοθεσίας απορρέουσες προϋποθέσεις, οι οποίες κρίνεται επιτακτικό να ληφθούν υπόψη από εσάς, την συσταθείσα επιτροπή και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, κατά την εξέταση α) της αναγκαιότητας μερικής ή πλήρους μετεγκατάστασης του πληθυσμού της Αγ. Τριάδας καθώς και β) της επιλογής, αν αυτή αποφασισθεί ως αναγκαία, καταλλήλου χώρου μετεγκατάστασης.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, που εκδόθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Πλαισίου για τις Εθνικές Στρατηγικές Ένταξης των Ρομά [*EU Framework for National Roma Integration Strategies (NRIS)*] και τις Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τα κράτη μέλη, που υιοθετήθηκαν στις 10^{ης} Δεκεμβρίου 2013, (*Council recommendation on effective Roma integration measures in the member states*),¹ ενόψει της ήδη ενσωματωμένης στη νομοθεσία της χώρα μας, με τον Ν3304/2005, Οδηγίας 2000/43/ΕΚ, περί εφαρμογής της αρχής ίσης μεταχείρισης [*Racial Equality Directive (RED)*], την αρμοδιότητα για την εφαρμογή και την προώθηση της οποίας έχει ο Συνήγορος του Πολίτη, ο σχεδιασμός μετεγκατάστασης και στεγαστικής αποκατάστασης των Ρομά πρέπει να είναι προς την κατεύθυνση της πραγματικής κοινωνικής τους ένταξης. Ο στόχος αυτός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα ως άνω νομικά κείμενα, θα μπορούσε να επιτευχθεί με μέτρα και πολιτικές που οδηγούν στην :

- α) εξάλειψη οποιουδήποτε χωροταξικού διαχωρισμού και προώθηση της ένταξης,
- β) προώθηση της, χωρίς διάκριση, πρόσβασης στη κοινωνική στέγαση,
- γ) παροχή χώρων προσωρινής εγκατάστασης για τους μετακινούμενους Ρομά, ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν σε τοπικό επίπεδο,
- δ) εξασφάλιση της σύνδεσης της κατοικίας με παροχές δημοσίων επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας (όπως το νερό, ο ηλεκτρισμός και φυσικό αέριο) καθώς και υποδομές (όπως αποχέτευση, αποχωρητήρια) όπως προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία

¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/139979.pdf

«Access to housing

1.6. Take effective measures to ensure equal treatment of Roma in access to housing. This goal could be attained by means of measures such as measures:

(a) eliminating any spatial segregation and promoting desegregation;
(b) promoting non-discriminatory access to social housing;
(c) providing halting sites for non-sedentary Roma, in proportion to local needs;
(d) ensuring access to public utilities (such as water, electricity and gas) and infrastructure for housing in compliance with national legal requirements.

1.7. Whenever relevant, ensure that applications from local authorities for urban regeneration projects include integrated housing interventions in favour of marginalised communities.»

ε) διασφάλιση, όπου κρίνεται σκόπιμο, της υλοποίησης, από τις τοπικές αρχές, προγραμμάτων για την αστική ανάπτυξη τα οποία θα περιλαμβάνουν ολοκληρωμένες στεγαστικές παρεμβάσεις υπέρ των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.

Ο προτεινόμενος χώρος μετεγκατάστασης των Ρομά της Αγ. Τριάδας στην περιοχή της «Μπιρμπίτα», δεν φαίνεται να πληροί καμία από τις προϋποθέσεις που τίθενται στις προαναφερόμενες συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συγκεκριμένα, για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση **αποτελεσματικής, μόνιμης και νόμιμης στέγασης των τσιγγάνων** που διαβιούν από τριακονταετίας στην περιοχή της Αγ. Τριάδας του Δήμου Καλαμάτας, και όχι για την προσωρινή μεταφορά τους σε άλλο χώρο, είναι αναγκαίο να συνεκτιμηθεί τόσο η κατάσταση που υπάρχει σήμερα στην Αγ. Τριάδα καθώς και εκείνη που επικρατεί στην «Μπιρμπίτα».

Κατ' αρχήν, σύμφωνα με τη μελέτη που είχε εκπονηθεί στο παρελθόν, ως προαπαιτούμενο για την εκπόνηση σχεδίου μετεγκατάστασης στην «Μπιρμπίτα», από κοινού από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, το Δημοτικό Κοινωνικό Φορέα Καλαμάτας και την Αναπτυξιακή Μεσσηνίας-Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία, όσον αφορά τον πληθυσμό των Ρομά στην περιοχή της Καλαμάτας αναφέρεται:

«Ο μεγαλύτερος αριθμός των καταγεγραμμένων ζουν σε πρόχειρες κατασκευές-παραπήγματα κατασκευασμένα από: ξύλο, νάιλον και φύλλα λαμαρίνας. Εξαιρέση αποτελούν οι αθίγγανοι που ζουν στην περιοχή της Αγίας Τριάδας.. (σελ.8)

Επιπλέον,

«...σύμφωνα με την έρευνα του Κεφαλαίου 2 οι πιο πρόθυμοι να εγκατασταθούν στην κατασκήνωση είναι οι κάτοικοι της Καρυδιάς (45%), οι οποίοι σε ποσοστό 100% διαμένουν σε παραπήγματα, κάτω από κακές συνθήκες διαβίωσης, σε χώρο ακατάλληλο και μη προσβάσιμο. Συνεπώς θα μπορούσε να δοθεί προτεραιότητα σε αυτήν την ομάδα Αθιγγάνων. **Άλλωστε ο πληθυσμός τους είναι ανάλογος της δυνατότητας φιλοξενίας της Μπιρμπίτα**» (Σελ. 38)

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τότε, όπως και τώρα, η Αγία Τριάδα διαφοροποιούνταν τόσο ως προς τις κατοικίες που οι ίδιοι οι κάτοικοι είχαν κατασκευάσει, όσο και ως προς την απασχόλησή τους και το μέγεθος του πληθυσμού, γεγονός που δεν επέτρεπε την μετεγκατάστασή τους στον χώρο της «Μπιρμπίτα». Συγκεκριμένα η μελέτη αναφέρει ότι:

«Ο καταυλισμός της Αγίας Τριάδας βρίσκεται εντός του δημοτικού διαμερίσματος της Καλαμάτας. Οι Αθίγγανοι προσεγγίζουν με ευκολία εμπορικά καταστήματα, σχολεία δημόσιες υπηρεσίες νοσοκομείο και τον τόπο εργασίας τους. Ο συγκεκριμένος καταυλισμός φαίνεται αρκετά συγκροτημένος, με σχετικά καλές συνθήκες υγιεινής (υπάρχουν κτίσματα και διαθέτουν χώρους υγιεινής). Τόσο τα κτίσματα όσο και τα παραπήγματα βρίσκονται κοντά μεταξύ τους, δίνοντας την εικόνα «μικρού χωριού». Αυτό, δεν είναι τυχαίο, αφού οι σχέσεις των κατοίκων χαρακτηρίζονται καλές, με στενούς οικογενειακούς ή/και φιλικούς δεσμούς. Επίσης, δεν υπάρχει

«αρχηγός» ή «πρόεδρος», όμως, καταφέρνουν να είναι δεμένοι ως κοινότητα με σύμπνοια και αλληλεγγύη.» (Σελ.20)

Τα ως άνω αναφερόμενα αποτελούν σημαντικά στοιχεία-κριτήρια που υποδηλώνουν ότι η εγκατάσταση των Ρομά στην Αγ. Τριάδας ήταν ήδη προς την κατεύθυνση της επίτευξης του στόχου της κοινωνικής ένταξης των κατοίκων. Αυτά τα χαρακτηριστικά θα έπρεπε προ πολλού να έχουν ευαισθητοποιήσει τη Δημοτική αρχή Καλαμάτας για τη ανάληψη πρόσθετων δράσεων για την ολοκλήρωση της διαδικασίας αποτελεσματικής τους στέγασης και ένταξης σε άλλους τομείς της κοινωνικής ζωής. Αντιθέτως, η προτεινόμενη από την Δημοτική Αρχή σήμερα **προσωρινή, πάλι**, μετεγκατάστασή τους σε άλλο χώρο, θα ακυρώσει τα ως άνω θετικά στοιχεία, καθώς ενέχει τον κίνδυνο να τους οδηγήσει σε συνθήκες διαβίωσης δυσμενέστερες από αυτές τις οποίες σήμερα αντιμετωπίζουν.

Περαιτέρω, το επιχείρημα που προβάλλει η Δημοτική αρχή Καλαμάτας, όπως αναφέρεται στην από 443/2014 απόφαση της Δημοτικής Αρχής, ότι δηλαδή «.. ο σκοπός που αποκτήθηκε» ο χώρος είναι για εγκατάσταση τσιγγάνων, **δεν είναι ισχυρός**, καθώς **δεν αφορά**, όπως φαίνεται και από την παραπάνω έκθεση, **αυτοδικαίως την Αγ. Τριάδα**, εκτός και αν η «Μπιρμπίτα» εκτιμάται από την πλευρά της Πολιτείας ότι μπορεί να αποτελεί, επ' αόριστον, τον αναγκαστικό τόπο εγκατάστασης τσιγγάνων, χωρίς να αξιολογούνται τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά του κάθε οικισμού.

Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι σήμερα οι προϋποθέσεις που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνεται η μετεγκατάσταση Ρομά δεν είναι οι ίδιες με εκείνες που ενδεχομένως ίσχυαν την περίοδο 2000-2006. Το γεγονός ότι υπήρξε κάποια μορφή μετεγκατάστασης στο παρελθόν (των Ρομά της Καρυδιάς –ΒΙ.ΠΕ.), που φαίνεται ότι κατέληξε σε αποτυχία², καθώς και ότι τα οικοπέδα της «Μπιρμπίτα» (58.084,00 μ²) και της «Μακαρίας (περίπου 2.500 μ²)³, αγοράστηκαν για το σκοπό της δημιουργίας μη τουριστικής κατασκήνωσης⁴, δεν σημαίνει ότι αυτοδικαίως μπορεί να προωθηθεί σήμερα από τον Δήμο μετεγκατάσταση των Ρομά της Αγίας Τριάδας. Πολλώ μάλλον εάν δεν πληρούνται σήμερα για τον χώρο αυτό οι εκ του νόμου προϋποθέσεις για να χρησιμοποιηθεί για την μόνιμη μετεγκατάσταση της ομάδας αυτής, κυρίως δε προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία γκέτο και ο περαιτέρω χωρικός αποκλεισμός του

²Απ' όσο γνωρίζουμε δεν έχει υπάρξει αποτίμηση και αξιολόγηση του όλου εγχειρήματος.

³ Ο Δήμαρχος Καλαμάτας μας ενημέρωσε ότι το εν λόγω οικόπεδο, που δεν είχε συμπεριληφθεί στο προηγούμενο εγχείρημα μετεγκατάστασης, έχει σήμερα ενοικιαστεί για επιχειρηματική δραστηριότητα.

⁴ Αυτό δεν αποτελεί μακροπρόθεσμο σχεδιασμό για την αποτελεσματική και μόνιμη εγκατάσταση παρά μόνο, ενδεχομένως, εντελώς προσωρινή διαμονή. Ένα ερώτημα που προκύπτει επομένως είναι ο ως άνω χώρος της «Μπιρμπίτας» είναι κατάλληλος για μόνιμη εγκατάσταση και για την οικοδόμηση κατοικιών για μόνιμη κατοικία. Αν η απάντηση είναι θετική, ενδεχομένως θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί με διάφορους τρόπους, όπως ως αντάλλαγμα, εκ νέου, των οικοπέδων που έχουν καταπατηθεί. Με άλλα λόγια η αρχή της ισονομίας και ίσης

πληθυσμού. Τα οικόπεδα αυτά προφανώς αποτελούν περιουσία του Δήμου, ο οποίος ασφαλώς και θα έχει διάφορες επιλογές αξιοποίησής τους.

Ούτως ή άλλως ο χώρος της «Μπιρμπίτα», όπως φαίνεται και από τη ως άνω μελέτη, δεν είναι επαρκής για την εγκατάσταση όλου του πληθυσμού των τσιγγάνων του νομού αλλά δεν είναι επίσης επαρκής ακόμη και για την εγκατάσταση, μαζί με τους εναπομείναντες κατοίκους της «Καρυδιάς», του συνόλου του οικισμού της Αγίας Τριάδας. Πολλώ μάλλον που σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά τους, όπως παραπάνω περιγράφονται⁵, και κυρίως λόγω του βαθμού κοινωνικής τους ένταξης, δεν θα έπρεπε να είχαν καν συμπεριληφθεί στο γενικό σχέδιο μετεγκατάστασης. Εξάλλου, η Δημοτική Αρχή σήμερα δεν φαίνεται να μπορεί ή δεν έχει καλύψει, απ' όσο γνωρίζουμε, τις υφιστάμενες ανάγκες του εναπομείναντος εκεί πληθυσμού από το προηγούμενο εγχείρημα⁶. Ευλόγως λοιπόν τίθεται το ερώτημα, πώς θα γίνει αυτό δυνατόν με την προσθήκη εγκατάστασης ενός μεγαλύτερου πληθυσμού, καταστρέφοντας εντωμεταξύ όλα όσα έχουν αποκτήσει/φτιάξει με τα ίδια τους τα χέρια; Αντιστοίχως, τίθεται το ερώτημα αν η ολοκλήρωση αυτής της μετεγκατάστασης θα επιτρέψει την ομαλή συνύπαρξη και διαβίωση στη «Μπιρμπίτα» ή αν θα υπονομεύσει ακόμη περισσότερο την εγκατάσταση των ήδη διαβιούντων εκεί Ρομά. οξύνοντας τις ήδη υφιστάμενες μη αγαστές σχέσεις μεταξύ των δύο ομάδων⁷ αλλά και του σχετικού εγχειρήματος.

Είναι ενδεικτικό ότι από το διάστημα της εκπόνησης της ως άνω μελέτης, της μεταφοράς του καταυλισμού της «Καρυδιάς» (ΒΙ.ΠΕ.) στην «Μπιρμπίτα», της αποτυχίας αυτής της μετεγκατάστασης, δηλαδή για μια τουλάχιστον δεκαετία, ο Δήμος και η Τοπική Αυτοδιοίκηση γενικότερα, δεν προέβη σε ενέργειες βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης ή στην κατασκευή οποιονδήποτε μακροπρόθεσμων υποδομών ή δομικών αλλαγών, που θα οδηγούσαν στην βελτίωση του οικισμού της Αγίας Τριάδας (τουλάχιστον στο κομμάτι που αφορά την εγκατάσταση σε

μεταχείρισης προϋποθέτει ότι η Πολιτεία δεν μπορεί να προτείνει για τους Ρομά κάτι που δεν θα σύστηνε ποτέ σε μη Ρομά κατοίκους.

⁵ Στη μελέτη αναφέρεται ότι σε αντίθεση με τους κατοίκους της Καρυδιάς (ΒΙ.ΠΕ.), «Οι κάτοικοι των καταυλισμών της Αγίας Τριάδας και των περιοχών : Παναγάκια και Παλιάμπελα, στην πλειοψηφία τους είναι αρνητικοί στην οποιαδήποτε μετακίνησή τους από το χώρο διαμονής τους.» (σελ. 17) . «**Στην Αγία Τριάδα, τα πράγματα διαφοροποιούνται αφού μόλις 3 οικογένειες σε σύνολο 58 καταγεγραμμένων επιθυμούν να μετεγκατασταθούν**» (σελ. 18). Ενώ «**Το υψηλό ποσοστό απροθυμίας της ομάδας –στόχου (76%) να μετεγκατασταθεί στην Μπιρμπίτα καθώς επίσης και της κοινωνικής προκατάληψης απέναντι στους Αθιγγάνους, δεν μας επιτρέπουν την παράλειψη αυτού του σταδίου. Θα πρέπει τέλος να επισημανθεί ότι η επιτυχία αυτού του σταδίου, αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων δράσεων του δεύτερου σταδίου**». Σε αυτή την εκτίμηση πρέπει επίσης να προστεθεί και η διαπίστωση ότι «**Υπάρχουν έντονα αρνητικές σχέσεις μεταξύ των κατοίκων των καταυλισμών**», δηλαδή μεταξύ αυτών που σήμερα διαβιών στην Αγία Τριάδα και τους εναπομείναντες της πρώην «Καρυδιάς»(ΒΙ.ΠΕ.), που σήμερα συνεχίζουν να διαβιών υπό εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες στην «Μπιρμπίτα».

⁶ Από τον Συνήγορο του Πολίτη έχει γίνει σύσταση στην Δημοτική Αρχή να βελτιώσει τις εκεί συνθήκες διαβίωσης, να συνδράμει άτομα με αναπηρία ή σοβαρά προβλήματα υγείας που δεν μπορούν να διατηρήσουν τα φάρμακά τους σε φυγείο, για τη μεταφορά των παιδιών στο σχολείο, κτλ.

⁷ Σύμφωνα με τα ισχυριζόμενα των κατοίκων της Αγ. Τριάδας, οι οποίοι δηλώνουν με έμφαση, όπως έκαναν και στο παρελθόν, ότι δεν πρόκειται να πάνε στην «Μπιρμπίτα».

δημόσιες γαίες) και στην εικόνα που εμφανίζει σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη γειτονιά του Δήμου Καλαμάτας. Εάν αυτό είχε συμβεί, ενδεχομένως δεν θα καθίστατο αναγκαία σήμερα η επιδιωκόμενη μετεγκατάστασή του. Συνεπώς, η εικόνα του οικισμού χρήζει μεν σοβαρών βελτιώσεων⁸ (αλλά όχι σε τέτοιο βαθμό όσο αυτό των εντελώς πρόχειρων και χωρίς υποδομές καταυλισμών που υπάρχουν στη χώρα μας) αλλά η ανάγκη αυτή οφείλεται, κατά μεγάλο μέρος, στην αδράνεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Διοίκησης γενικά να λάβει οποιοδήποτε μέτρο για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Προκαλεί δε αίσθηση, ενόψει αυτής της μακρόχρονης αδράνειας, η σημερινή σπουδή της Δημοτικής Αρχής για την μεταφορά του οικισμού με αιτιολογία τις απαράδεκτες συνθήκες στον οικισμό, ενώ αυτές υφίστανται, χωρίς την παραμικρή παρέμβαση για βελτίωση, τουλάχιστον μια τριακονταετία. Είναι ενδεικτικό ότι η Δημοτική Αρχή μέχρι σήμερα δεν ενήργησε έτσι ώστε να βελτιωθεί ο συγκεκριμένος οικισμός και δεν έχει συνδράμει τους εναπομείναντες κατοίκους της «Μπιρμπίτα». Στο πλαίσιο αυτό, προκαλεί εύλογη απορία η εξεύρεση πόρων για την κατεδάφιση και για τη μετακίνηση του πληθυσμού σε συνθήκες ωστόσο που πάλι πιθανότατα θα κληθεί να διορθώσει. Επίσης, για τη στοιχειοθέτηση μη στοχοποίησης (δηλαδή μη διακριτικής μεταχείρισης) του εν λόγω πληθυσμού παρακαλούμε την Δημοτική Αρχή να μας γνωρίσει περιπτώσεις που αντίστοιχες ενέργειες κατεδάφισης, με διαθεσιμότητα των συνεργείων του Δήμου, έχουν γίνει εκ μέρους της για αυθαίρετα κτίσματα μη Ρομά κατοίκων του Δήμου.

Τα παραπάνω αναφερόμενα ως προς την φυσιογνωμία του οικισμού στην Αγία Τριάδα επιβεβαιώνονται και από τις αυτοψίες του Συνηγόρου του Πολίτη. Δηλαδή, η Αγία Τριάδα είναι μια κοινότητα που χωρικά και κοινωνικά βρίσκεται στο κατώφλι της ένταξής της με την υπόλοιπη τοπική κοινωνία και οι κάτοικοι διαβιώνουν συνδεδεμένοι ως ιδιαίτερη κοινότητα. Το χαρακτηριστικό αυτό πρέπει να διατηρηθεί⁹ και να ενδυναμωθεί σε οποιονδήποτε σχεδιασμό αφορά τη βελτίωση των συνθηκών στέγασής τους. Είναι ενδεικτικό ότι με σωστές παρεμβάσεις, με τη διασφάλιση του μη αποκλεισμού της, η κοινότητα αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει μια ξεχωριστή γειτονιά της πόλης της Καλαμάτας, όπως π.χ. είναι σήμερα η συνοικία Νέα Σμύρνη της Λάρισας. Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι οι κάτοικοι της Αγίας Τριάδας θα θεωρούνται, ανεξάρτητα από τα οικονομικά ή κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, λόγω των υφιστάμενων μέχρι σήμερα δομικών πρακτικών αποκλεισμού τους, ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας της Καλαμάτας. Επιπρόσθετα

⁸ Π.χ. με την κατασκευή υποδομών (αγωγούς παροχής νερού και αποχέτευσης, ώστε τα νερά από τις καθημερινές δραστηριότητες των κατοίκων να μη χύνονται στους υποτυπώδεις δρόμους, παροχή ηλεκτροδότησης ατομικά των οικιών (όπου αυτό είναι εφικτό) και τοποθέτησης ατομικών κυβελών για την μέτρηση της κατανάλωσης (ρολόγια της ΔΕΗ) ώστε να αποφεύγεται η ρευματοκλοπή, κτλ.

⁹ Βλ. αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου όπως η απόφαση για την υπόθεση (App. no. 25446/06) OF YORDANOVA AND OTHERS v. BULGARIA

η λύση αυτή, απαιτεί να γίνουν οι απαραίτητες διευθετήσεις και παραχωρήσεις ώστε να παραμείνουν στην περιοχή Αγ. Τριάδα, στο χώρο στον οποίο είναι εγκατεστημένοι από τριακονταετίας¹⁰, εφ' όσον βεβαίως διασφαλιστεί ότι αυτό είναι εφικτό και εφαρμόσιμο. Ο σχεδιασμός της γειτονιάς θα μπορούσε να προβληθεί και τουριστικά ως «τσιγγάνικη» αλλά και ως παράδειγμα αποδοχής από την ελληνική κοινωνία διαφορετικών πολιτισμικών/εθνοτικών ομάδων που την αποτελούν στον κύριο κοινωνικό της ιστό, αντί της εκ νέου απόθησής τους, επίσημα, στο περιθώριο.

Επίσης, η βούληση να χρηματοδοτήσει, σύμφωνα με το με αρ. πρωτ. 56741/4592/3.10.2014 έγγραφο, η Δημοτική αρχή Καλαμάτας την ενοικίαση για ένα χρόνο κατοικιών ή διαμερισμάτων στην πόλη της Καλαμάτας, εκτιμάται ότι, όπως δείχνουν αντίστοιχες δράσεις στο παρελθόν (π.χ. στο Μαρούσι ή Χαλάνδρι), δεν είναι βέβαιο ότι θα αποδώσει. Αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχία ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι ο προγραμματισμός και η πρόβλεψη του τι θα ακολουθήσει μετά την προσωρινή χρηματοδότηση ενοικίου, καθώς αν δεν θα διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω κάτοικοι θα έχουν τη δυνατότητα, μετά τον επιδοτούμενο χρόνο, να παραμείνουν με ενοίκιο στις κατοικίες, οι πόροι που θα διατεθούν δεν θα έχουν αντίκρουσμα, όπως και οι προηγούμενοι του εγχειρήματος της «Μπιρμπίτα».

Περαιτέρω, η επίκληση από την Δημοτική Αρχή ότι η μετεγκατάσταση των κατοίκων της Αγ. Τριάδας στη «Μπιρμπίτα» είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης, ζήτημα για το οποίο φαίνεται να παρερμηνεύει τη σύσταση του Συνηγόρου του Πολίτη, δεν μπορεί να επιτευχθεί, καθώς εκ προοιμίου με αυτήν τίθενται ως μεγέθη ανταγωνιστικά τα δικαιώματα και οι ανάγκες των μη Ρομά κατοίκων με αυτά/αυτές των Ρομά κατοίκων του Δήμου. Επ' αυτού, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο¹¹ έκρινε ότι το θύμα της όλης κατάστασης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η πλειοψηφία των μη Ρομά κατοίκων, που ούτως ή άλλως στέκονται αρνητικά έναντι των Ρομά (στη βάση της διαφορετικότητας, της φτώχειας και της ένδειας τους, ή ακόμη στη βάση αρνητικών στερεοτύπων παραβατικότητας). Αντιθέτως, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, η Πολιτεία, συμπεριλαμβανομένης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θα πρέπει να δώσει έμφαση στο γεγονός ότι τα πρόσωπα τα οποία θα επηρεάσει η ιδιαίτερα δυσμενής εντολή της κατεδάφισης των καταλυμάτων τους είναι κοινωνικά ευάλωτα και χρήζουν ειδικής προστασίας, καθώς ανήκουν σε «κοινωνικά μειονεκτούσα ομάδα» [*Socially disadvantaged group*]. Το δικαστήριο επομένως υπέδειξε ότι οι αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατά την λήψη και την εκτέλεση των αποφάσεων τους δεν θα πρέπει να επηρεάζονται από την εχθρική ή και ρατσιστική στάση της μιας ομάδας έναντι της άλλης,

¹⁰ Να τους παρασχεθεί, παραδείγματος χάριν, συνδρομή που θα δίνονταν σε θύματα πυρκαγιάς ή σεισμού.

¹¹ (*App. no. 25446/06*) OF YORDANOVA AND OTHERS v. BULGARIA

ούτε να ευνοούν τη μια εις βάρος της άλλης. Προστασία ενάντια μια τέτοιας δράσης αποτελεί, προφανώς, η τήρηση της νομιμότητας, αλλά και της αρχής της αμεροληψίας της Διοίκησης, δημιουργώντας το υπόβαθρο για την επίτευξη της κοινωνικής ειρήνης.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα πάντα με την ως άνω απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά πόσο η επιδιωκόμενη κατεδάφιση του καταυλισμού θα επιφέρει σοβαρό πλήγμα στην ενότητα της κοινότητας των Ρομά που έχει δημιουργεί. Η προστασία της κοινότητας ως τέτοιας, θα πρέπει επίσης να αποτελεί μέριμνα της πολιτείας, καθώς αυτή η εσωτερική συνοχή της κοινότητας (τουλάχιστον με την μορφή των ξεχωριστών εκτεταμένων οικογενειών που περιλαμβάνει), με την αλληλεγγύη που προϋποθέτει μεταξύ των μελών της, είναι ο κύριος λόγος που, εν απουσία της Πολιτείας, την έχει βοηθήσει να επιβιώσει. Αυτή η συναίσθηση της κοινότητας φαίνεται ότι θα είναι και ο μοχλός για την πλήρη κοινωνική της ένταξη.

Συνεπώς η συγκροτημένη πλέον επιτροπή στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, πλην των άλλων οριζόμενων στην Υγειονομική Διάταξη και στην Πολεοδομική νομοθεσία για μόνιμη εγκατάσταση κατοίκων σε σταθερές κατοικίες εφοδιασμένες με όλες τις υποδομές για αξιοπρεπείς συνθήκες υγιεινής διαβίωσης (νερό, αποχέτευση, δυνατότητα παροχής ηλεκτρικού ρεύματος σε κάθε κατοικία, ατομική για κάθε οικία ύπαρξη τουαλέτας) πρέπει να λάβει υπόψη της και τις ως άνω συστάσεις όταν θα εξετάσει την καταλληλότητα του χώρου της «Μπιρμπίτα» για την οργανωμένη μετεγκατάσταση του συγκεκριμένου πληθυσμού και όχι απλώς για τη δημιουργία «μη τουριστικής κατασκήνωσης»¹². Τέτοιου είδους οργανωμένες εγκαταστάσεις ολιγοήμερης ασφαλούς διαμονής πλανοδίων, θα πρέπει να υπάρχουν στις περιοχές της Επικράτειας που είναι δίοδοι διέλευσης πλανοδίων, ώστε να διασφαλίζεται, εφόσον υπάρχει τέτοια ανάγκη, η προσωρινή, ενδεχομένως εποχιακή, διαμονή μετακινούμενων πλανοδίων πωλητών από άλλες περιοχές της χώρας, που στο σύνολό τους δεν είναι απαραίτητα Ρομά.

Καταλήγοντας επί του παρόντος, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι ενόψει των προαναφερθεισών παρατηρήσεων η Κεντρική Διοίκηση όχι μόνο δεν πρέπει να προβεί σε διαδικασία κατεδάφισης και μετακίνησης του πληθυσμού της Αγ. Τριάδας, αλλά αντιθέτως σε

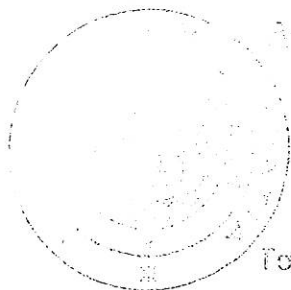
¹² Τέτοια εγκατάσταση, με βάση την επιστημονική κοινωνιολογική έρευνα, δεν θα μπορούσε εκ των πραγμάτων να επιτύχει αφού είναι σε βασικά σημεία της αντίθετη με τους κανόνες συμβίωσης και συμπεριφοράς, των ηθών και των εθίμων, των μελών της ομάδας στόχου. Για παράδειγμα, οι σχεδιαστές της μη τουριστικής κατασκήνωσης θα έπρεπε να γνωρίζουν ότι δεν υπάρχει περίπτωση οι κάτοικοι, κυρίως γυναίκες και παιδιά, να χρησιμοποιήσουν κοινές τουαλέτες όταν, με τη χρήση αυτή, θα μπορούσαν να αποτελέσουν θύματα για οποιαδήποτε ενέργεια βίας εναντίον τους, ή επωμισμού του καθήκοντος καθαριότητας ακαθαρσιών άλλων, κτλ. Πολλώ μάλλον όταν οι χώροι αυτοί δεν φωτίζονται επαρκώς, δεν υπάρχει τρεχούμενο νερό, όταν οι γυναίκες και παιδιά θα πρέπει αφήσουν το κατάλυμά τους (τη νύχτα) για να τις χρησιμοποιήσουν σε θέα άλλων κατοίκων της κατασκήνωσης. Τα ζητήματα αυτά αφορούν και την κοινότητα των μη Ρομά χρηστών οποιασδήποτε κατασκήνωσης, αν τέτοια χρήση απαιτείτο να γίνεται για χρονικό διάστημα πέραν των ολίγων ημερών. Η απαξίωση επομένως των υποδομών αυτών, που αποδίδεται αποκλειστικά στους Ρομά χρήστες, θα πρέπει να εξηγηθεί με κριτήρια διαφορετικά από αυτά του τύπου: «τους τα φτιάξαμε και τα χαλάσανε», ή ότι οι Ρομά είναι ανεπίδεκτοι μαθήσεως ή ότι είναι αδιάφοροι για το θέμα της καθαριότητας και της τάξης.

συνεργασία με όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του Συνηγόρου του Πολίτη, και τους κατοίκους της Αγίας Τριάδας¹³, θα πρέπει να αναζητήσει τη βέλτιστη, για την τοπική κοινωνία και όλους τους κατοίκους της, λύση.

Συμπέρασμα

Ενόψει των ανωτέρω και, επαναλαμβάνοντας, ωστόσο εξετασθούν και αξιολογηθούν ως προς τα αποτελέσματα τους, τα πεπραγμένα μέχρι σήμερα για το εγχείρημα στην «Μπιρμπίτα», καθώς και μέχρι να αναζητηθούν σοβαρά, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, όλες οι δυνατές λύσεις διατήρησης της στέγασης του πληθυσμού που σήμερα διαμένει στην Αγία Τριάδα, δηλαδή μέχρι να υιοθετηθεί κεντρικά από την Πολιτεία σχέδιο για την νόμιμη και μόνιμη στέγαση των κατοίκων της Αγίας Τριάδας χωρίς χαρακτήρα γκέτο, ο Συνήγορος του Πολίτη σας καλεί να απέχετε από κάθε ενέργεια που θα οδηγούσε να καταστούν οι κάτοικοι της Αγίας Τριάδας άστεγοι, να χάσουν τα οποιασδήποτε αξίας, με βάση τα πρότυπα της ελληνικής κοινωνίας, υπάρχοντά τους και να απωθηθούν ακόμη περισσότερο στο περιθώριο της Ελληνικής κοινωνίας.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας και αναμένουμε την άμεση ανταπόκρισή σας. Οι συνεργάτες μου και ο ίδιος παραμένουμε στη διάθεσή σας για σχετικές προτάσεις συνάντησης/συνεργασίας των εμπλεκόμενων υπηρεσιών μας, ενώ σε εύλογο χρονικό διάστημα θα σας ενημερώσουμε για την ανάληψη πρωτοβουλιών μας για την υλοποίηση αυτών.

Ανδρέας Αθανασίου

Τσαγγαρίδης Αθανασία

Με τιμή,

Βασίλης Καρύδης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. Δήμαρχο Καλαμάτας
Κύριο Παναγιώτη Νίκα
Αριστομένους 28,
241 00 Καλαμάτα

2. Κύριο Θανάση Κατσαρή (Εκπροσώπου των Ρομα)
Με την παράκληση να κοινοποιηθεί στους κατοίκους της Αγ. Τριάδας
Τηλ. 6947588960

¹³ Στην Ε.Ε. τώρα το σλόγκαν είναι «Nothing About Us Without Us» ή "Nihil de nobis, sine nobis", δηλαδή «τίποτα για εμάς χωρίς εμάς».